
Anotace

Pascal Engel: Manuel rationaliste de survie

Marseille, Agone 2020. 382 s.

Pascal Engel, francouzský filosof zaměřený zejména na filosofii jazyka a na filosofii poznání, znalec anglo-americké analytické filosofie a jejích tradic, se v poslední době soustřeďuje především na problém *pravdy* a její obhajobu proti všem pokusům ji zpochybňovat. V tomto svém *racionalistickém návodu, manuálu, jak přežít*, rozvíjí velice působivou, promyšlenou a stylisticky působivou kritiku snad všech pokusů (nebo alespoň těch nejznámějších, nejmódnějších), jež se pokoušejí zpochybnit univerzální platnost pojmu *pravdy* a s ním spojených metod a postupů, jež důvodně považujeme za *racionální*.

V této své poslední knize, jež, zdůrazněme, tvoří jistě jen prozatímní tečku v řadě jeho publikací zaměřujících se víceméně na stejnou problematiku, se tedy Pascal Engel vymezuje především jako důsledný obránce *univerzální platnosti racionálně zdůvodněného poznání toho, co je pravda*. Volbou této tematiky, jež má právě ve francouzském prostředí dlouhou a významnou tradici, se řadí k těm svým současným filosofickým kolegům, z nichž jen pro ilustraci jmenujme mezi jinými například Jacquese Bouveresse, kteří se kriticky staví k snahám zpochybnit univerzální pojetí *pravdy* v té podobě, v jaké ho vymezily dlouhé dějiny zejména evropské filosofie.

V úvodu své knihy, v následujících osmi kapitolách i v jejím závěru Pascal Engel uvažuje o tom, co to vůbec rozum je, co je to rozumné uvažování, co to jsou rozumové důvody, o něž se – na rozdíl od pouhého domnění, mínění, či pouhé víry – opírá racionalismus alespoň v minimální míře. Zároveň se rovněž snaží vymezit co je to *pravda*, jaké jsou její normy, kdo z jím zmiňovaných a analyzovaných filosofů, myslitelů a publicistů je přítel a kdo nepřítel *pravdy*. Řekněme rovnou, že k oněm nepřátelům *pravdy* řadí Pascal Engel prakticky celou postmoderní filosofii, filosofii dekonstrukce, heideggeriánství atd. (stručnost anotace zde nedovoluje uvádět všechny „nepřátele *pravdy*“, které zmiňuje).

Je zcela na místě zdůraznit, že žádná z kapitol knihy Pascala Engela ani zdaleka nepředstavuje pouhý sentimentální nářek nad skutečným nebo snad jen údajným úpadkem racionality v soudobém světě. Právě naopak, autor v každé z nich

rozvíjí bohatě fundovanou argumentaci ve prospěch Rozumu. Engel nepomíjí ani takové aktuální problémy naší současnosti, jako je problematika rozumu a pravdy v prostředí digitálního světa. K nejzajímavějším a nejaktuálnějším kapitolám Engellovy knihy pak patří zcela nepochybně ta, jež se zabývá vztahem rozumu, pravdy a demokracie. Bibliografie, o níž se autor ve své knize opírá, je při tom obdivuhodně obsírná a přesně cílená.

Knih, jako je tato, jež přichází v době ideologie „etnických“ a jiných „specifických identitních pravd“, opírajících se často o pouhá individuální mínění o tom, co je správné a pravdivé, je třeba si vážit.

Petr Horák

Fakulta filozofická Univerzity Pardubice
phorak88@gmail.com